

**W. W.**

---

**"Lavoisier - théoricien et expérimentateur", Maurice Daumas, Paris 1955 : [recenzja]**

---

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 2/1, 177

---

1957

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.



z kopalni. Pożunow umarł w 1766 r. na parę miesięcy przed ukończeniem budowy swej maszyny. Następcy jego nie potrafili jej eksploatować i dorobek wynalazcy uległ zaprzepaszczeniu i zapomnieniu na przeszło półtora stulecia.

Książka Konfiedieratowa jest po pracy W. W. Danilewskiego z 1940 r. drugą podstawową książką o wielkim wynalazcy.

E. O.

Maurice D a u m a s, *Lavoisier — théoricien et expérimentateur*, Paris 1955, s. 181.

Zarówno postać jak i dzieło straconego podczas rewolucji w r. 1794 chemika — odkrywcy znaczenia tlenu w procesach spalania, który obalił teorię flogistonu — były już od półwiecza przedmiotem gruntownych opracowań.

Autor książki — jak czytamy we wstępie — podjął się zadania „uzupełnienia i zrewidowania niektórych poglądów dotyczących wielkiego francuskiego uczonego“. Dotyczy to, jak się okazuje, głównie zagadnienia priorytetu niektórych odkryć dokonanych przez Lavoisiera.

Wychodząc z takiego założenia, po dokonaniu ogólnej charakterystyki dzieł wielkiego chemika (rozdz. I), a przed omówieniem dyskusji na temat pierwszeństwa jego odkryć (rozdz. III) — w oparciu o manuskrypty zachowane w „Académie des Sciences“ — autor przedstawia chronologię naukowej działalności uczonego (rozdz. II), co stanowi oczywiście rzecz rozstrzygającą wiele kwestii spornych.

W następnych rozdziałach pracy omówione zostały kolejno: zagadnienie przygotowania i ogłoszenia drukiem *Traité de chimie* (rozdz. IV), warsztatu doświadczalnego (rozdz. V), instrumentów badawczych (rozdz. VI) oraz stosunku Lavoisiera do osiemnastowiecznych koncepcji chemicznych i fizycznych (rozdz. VII). Całość uzupełnia bibliografia ważniejszych prac ogłoszonych od roku 1890 na temat Lavoisiera.

W. W.

René D u b o s, *Louis Pasteur — franc-tireur de la science*. Traduit de l'anglais par Elisabeth Dussauze. Paris 1955, s. 428.

Popularnonaukowe opracowanie dziejów życia i twórczości Pasteura dokonane zostało przez autora bardzo umiejętnie. Nie zapominając, że czytelnik książki będzie najczęściej laikiem, René Dubos umie jednak ukazać całą złożoność zagadnień wiążących się z działalnością naukową Pasteura i jego odkryciami. Po omówieniu różnych dziedzin pracy wielkiego uczonego dochodzi autor w ostatnich rozdziałach do przedstawienia najogólniejszych zagadnień dziejów odkryć naukowych.

Wstęp do francuskiego tłumaczenia tej książki (tytuł oryginału angielskiego brzmi: *Louis Pasteur, Freelance of Science*) pióra profesora Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Paryskiego Roberta Debré, wprowadza czytelnika w obręb problematyki oraz informuje o autorze książki, kierowniku wydziału Instytutu Rockefellera.

Całość uzupełnia chronologiczny wykaz ważniejszych dat z życia Pasteura, bibliografia oraz indeks osobowy.

W. W.